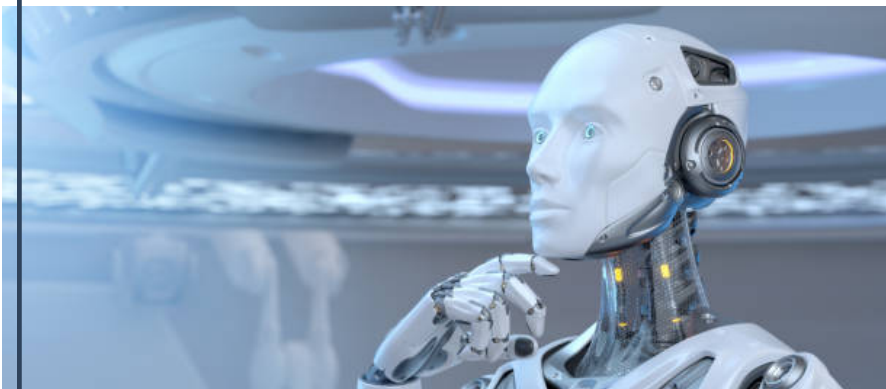

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

RESPUBLIKA KONFERENSIYA (ILMIY-AMALIY ANJUMAN) MAQOLA VA TEZISLAR TO'PLAMI: "MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR SAQLASHDA "YASHIL IQTISODIYOT", "YASHIL MOLIYA", "YASHIL BUXGALTERIYA" VA ILG'OR MUHANDISLIK MAKTABLARINI ILMIY-AMALIY INTEGRATSIYALASHTIRISH DOLZARBLIGI"

Konferensiya maqola va tezislari to'plami

2025-YIL
30-MAY

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 648 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 11-martda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Omborxonada wms tiziminidan foydalanishni afzalliklari.....	16
G'ofurov Shoxjaxon Abdumajit o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Интеграция проектного офиса в корпоративную структуру строительной компании, работающей по ерс-контрактам.....	21
Махмудов Сардор Козим угли	
Investitsion muhit va unga ta'sir etuvchi omillar tahlili	24
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyati to'g'risidagi itimoiy-iqtisodiy qarashlar tahlili	27
Abduvohidov Behzod XXX	
Tijorat banklarida kredit portfelini boshqarishning asosiy yo'nalishlari.....	30
Jo'rayev Eldor Berdibekovich	
O'zbekistonda davlat budjetini kupaytirishda soliqlarni ahamiyati.....	34
Karimova Gulbahor Normurodovna	
Dunyo oziq-ovqat bozorining dinamik rivojlanishidagi o'zgarishlar, qiyinchiliklar va ularning yechimlari	36
Tolipova Baxtigul Farxodovna	
Исследование тепловых и диффузионных процессов при азотировании зубчатых колес в вакуумной среде	39
Жасурбек Юлдашбоевич Холмирзаев	
Axborot tizimlaridan foydalangan holda tashkilotni boshqarish bo'yicha qarorlar qabul qilishni takomillashtirish	49
Xujamova Shahrizoda Otabek Qizi	
Sanoat sektorida dekarbonizatsiya va qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish strategiyalari	52
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Sanoat rivojlanishini ekonometrik modellash (Surxondaryo viloyati misolida)	56
Xalmuratov Zakirjan Mekkamovich	
"Yashil iqtisodiyot" – barqaror taraqqiyot omili.....	58
Lapasova Kamola Farhod qizi	
Umumta'lim maktablarida informatika fanini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	60
Raxmonov Baxtiyor Azzamovich	
"Makroiqtisodiy masalalarni yechishda matematik modellarning ahamiyati"	63
Abdiraimov Abbas Xolmurod O'g'li	
Moda marketingida iste'molchilarning ichki ehtiyojlari va xulq-atvoriga asoslangan yondashuvlar	67
Tuxtaeva Oydinoy Normamatovna	
O'zbekiston Respublikasida standartlashtirish siyosatida xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik tahlili	72
Raximov Ilyos Muydinovich	
Tijorat banklarida omonatlarni jalb qilishda mijoz sodiqligini oshirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlar	75
Raximov Shoxrux Furqatovich	
Raqamli bank xizmatlarida sun'iy intellektdan foydalanishning istiqbollari va xavfsizlik masalalari	78
Erdonayev Aliqul Xalimovich	
Ta'minot zanjirini optimallashtirish yo'llari.....	82
Matkarimova Umida Alisher qizi, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
The role of global value chains in international trade competition.....	85
Rakhmonova Dildora Ergash Qizi	
Электронная коммерция в узбекистане: государственные стратегии, технологический прогресс и барьеры развития.....	88
Махаммадалиева Муслимахон Шерали Кизи	

Modernization of the social protection system through digital technologies and innovative approaches.....	90
Abduzoirov Mukhiddin Umidjon ugli, Qudratov Inomjon Nemat ugli	
Tabiiy va sun'iy tolalar asosida qayta ishlangan mahsulotlarning texnologik sifati va iqtisodiy samaradorligi.....	93
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B bozori uchun barqaror va yashil taqsimot modellarini ishlab chiqish.....	97
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Chakana savdo va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish	102
Po'latova Sug'diyona Iskandar qizi, Abdullayev Firdavs Sanjar o'g'li, Ravshanova Muxtarama	
Zamonaviy shahar massivlarida xizmat ko'rsatish va boshqarishda "Aqlli shahar" konsepsiyasi	105
Ismailov Najmiddin Ilxamovich	
Germaniyaning ta'minot zanjirlarini boshqarish tajribasidan foydalanishni afzalliklari.....	108
Nuriddinov G'ulomiddin Ziyovuddin o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Ta'minot zanjirida CPFR texnologiyasi foydalanishni afzalliklari.....	111
Komilov Muhammad Yusuf Sardorbek o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Ta'minot zanjirlarini qo'llashda jahon tajribasi.....	115
Karimov Amirxon Anvarovich, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Sug'urtada investisiya faoliyatini tashkil etishni huquqiy asoslari	118
Suyunov Isomiddin Tilovkobilovich	
Yurtimizda amaldagi budjetlararo munosabatlar tartibi, hisobi hamda uning afzalliklari	122
Po'latov Tirkash Sotiboldiyevich	
Aholini ijtimoiy himoya qilish institutlari shakllanishining xorij tajribalari	127
Bobonov N.H.	
Способ организации продуктивной работы преподавателя и его влияние на результативность	131
Гулнора Казимова	
Literature is a reflection of the soul and culture of humanity	136
Sayidova Sayyora Yorikulovna	
Turizm infratuzilmasida transport xizmatlarini integratsiyalash: muammo va yechimlar	140
Vakilov Ruslan Tillabayevich	
Ekoturizm va madaniy meros obyektlariga tashrifni tartibga soluvchi huquqiy normalar	142
Sayfiddinov Sharofiddinxo'ja Najmiddin o'g'li	
Strategies for achieving sustainable growth through green economy transition.....	145
Umida Kakhramonova Gayratovna	
Buxoro viloyatida qishloq xo'jaligida suv resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar.....	149
Ro'ziyev Sobirjon Samatovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida mulkni qayta baholash va unga yetkazilgan moddiy zararni aniqlash.....	153
Xadjayev Kamoliddin Fazliddinovich	
Shahar aglomeratsiyasining sifatini ekologik va geologik mezonlar asosida kompleks baholash.....	155
Irgashev Shavkatbek Turdiyevich	
Sanoatda korxonalarining qayta tiklanuvchi energiya manbalari asosida barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlash	160
Qalandarova Gulshoda Nazirjon qizi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududiy tengsizliklarni kamaytirish usullari.....	165
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
Tog' yon bag'rida joylashgan kon uymlarini ochiq usulda qazib olish xususiyatlari.....	174
I.T. Mislibayev, M.Sh. Ochilova	
Milliy iqtisodiyotda turizmning o'rni va rivojlanish imkoniyatlari.....	176
Xudoyberdiyeva Hilola Himmatovna	
China insurance market experience	178
Jumaboyev Akmal Sheraliyevich	

Tijorat banklarida moliyaviy resurslarning shakllanish manbalari.....	181
Tangirkulov Bekzod Boxadirovich	
Bank tizimida buxgalteriya hisobotlarida axborot texnologiyalarining roli va rivoji.....	185
Sodiqov Sanjar Saydullo o'g'li	
Samarali loyiha risklarini boshqarish: nazariya va amaliyot.....	189
Nosirova Gulira'no Abdulaziz qizi	
XXI-asrda Xitoyning iqtisodiy taraqqiyoti: sohaviy islohotlar, yutuqlar va muammolar tahlili.....	192
D.E.Qarshiyev	
Boshqaruv hisobining zamonaviy konsepsiyalarini joriy etish xo'jalik yurituvchi subyektlarda natijadorlikka erishishning muhim omilidir	195
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
Eksportga chiqariladigan mahsulotlar uchun zamonaviy qadoqlashning ahamiyati va tendensiyalari	201
Xidirov Shohrux Bobur o'g'li	
Усовершенствование подходов к управлению проблемными кредитами в коммерческих банках узбекистана	205
Улмасой Хусан кизи Ахмедова	
Sug'urtada investitsiya faoliyatini obyekt va predmeti	208
D.E.Qarshiev	
O'zbekistonda raqamli texnologiyalarning tadbirkorlik sohasida istiqbollari.....	211
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Sug'urtada anderryayting xizmatini xorij tajribasidan foydalanish.....	213
D.E. Qarshiev	
Важность проекта «умный город» в узбекистане	216
Акбаржон Иминов	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	218
Акбарjon Iminov	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobini takomillashtirishda tahlilning o'rni.....	220
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li, Shakarov Shahzod Sobir o'g'li	
Temir yo'l va intermodal transport tizimining rivojlanishi: investitsiyalar, xarajatlar va samaradorlik tahlili.....	226
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish uchun xorijiy investitsiyalarni jalb qilish ahamiyati.....	230
S.J. Yangiboev	
Korporativ boshqaruv va moliyaviy barqarorlik o'rtasidagi bog'liqlik: davlat ishtirokidagi korxonalar misolida.....	234
Musurmonov Mehroj Murtaza o'g'li	
“Sanoat korxonalarida zamonaviy loyiha menejerining asosiy kompetensiyalar modelini ishlab chiqish”	238
Axmedov Daniyar Sabirovich, Valiyev Shamsiddin Eshpulatovich	
Turizmdagi shartnoma munosabatlari: turoperatorlar, turagentlar, turistik xizmatlar iste'molchilari.....	241
Ergasheva Iroda Ibrohim qizi	
“Разработка модели ключевых компетенций современного менеджера проекта в промышленных предприятиях”	243
Ахмедов Данияр Сабирович, Научный руководитель	
Xorijiy tajriba asosida o'zbekistonda oliy ta'lim akademik boshqaruvini takomillashtirish	249
Muxamedova Moxigul Xusanovna	
The role of international institutions in accelerating green finance	253
Qudratov Inomjon Nemat o'g'li	
Barqaror iqtisodiy o'sish sharoitida yashil innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarni rivojlantirish	257
Xudayberdieva Dilnoza Egamberdiyevna	
Indicators and criteria of women's sustainable employment in the context of economic growth.....	262
Kholiyorova Shokhista Kahramon kizi	
Qishloq xo'jaligi sohasida “Salam” maxsus savdo shartnomalaridan foydalanish istiqbollari.....	267
Xoliyov Xomid	

Davlat xaridlarida kichik biznesning ortib borishi va uning umumiy tizimdagi o'rne	269
Majidov Nizom Baxramovich	
Davlat qarzlarini qaytarish mexanizmlarini takomillashtirish va tashqi xatarlardan himoyalash yo'nalishlari	273
Sayfutdinov Xasanboy Dilshodovich	
Xalqaro moliya institutlaridan investitsiyalarni jalb qilishning ahamiti	277
Tolibov Shoxrux Muminovich	
O'zbekiston respublikasining soliq salohiyati: 2024-yilda viloyatlar va Qoraqalpog'iston	280
Poyonov Otabek Abdiqaxxor o'g'li, Almardonov Muxamadi Ibragimovich, Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich	
Oliy ta'lim muassasalarida investitsiya muhitini boshqarishning institutsional mexanizmlari	283
Otaxanov Rasulbek Marks o'g'li	
Автоматизированное управление корпоративными расходами: стратегический подход и экономическая эффективность	286
Кахоров Абдумалик Рахматулло угли	
Повышающаяся значимость коренного изменения деятельности традиционных СМИ в реалиях освещения процесса построения нового Узбекистана	289
Салим Дониёров	
Raqamli transformatsiyaning mohiyati va bank sohasidagi ahamiyati	294
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	
Деятельность международных финансово-кредитных организаций и перспективы развития сотрудничества с Республикой Узбекистан	299
Холикова Зарнигор Камолиддин кизи	
Budjet tashkilotlarining xarajatlar smetalarida davlat xarajatlarini moliyalashtirish tartibi va amal qilish holati	302
Abdurasulov Sardor To'liqin o'g'li	
Tijorat banklari tomonidan komplayens-nazorat tizimini rivojlantirish istiqbollari	307
Rustamov Sunnatillo Rustamovich	
Bank tizimi modernizatsiyasida innovatsion boshqaruv modellarining ahamiyati	310
Hamroyev Xurshid Jalilovich	
Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya	314
Turapov Bahromjon Alisher o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida yashirin iqtisodiyotni qisqartirishga yo'naltirilgan davlatning siyosati, me'yoriy-huquqiy bazasi va iqtisodiy islohotlari	317
Xasanov Jaxongir Jamshidovich	
"Qurilish materiallari sanoatida innovatsion faollikni rag'batlantirish mexanizmi"	321
G'ulomov Ilhom Akramovich	
Legal foundations and challenges in the implementation of guarantees for foreign investors' rights	324
Alisherova E'zoza, N. Kh. Rakhmonqulova	
Innovatsion faollikni oshirish orqali qurilish materiallari sanoatida raqobatbardoshlikni ta'minlash	326
G'ulomov Ilhom Akramovich	
Soliq siyosatining inklyuziv rivojlanishni ta'minlashining huquqiy-me'yoriy asoslari	329
Hakimov Feruz Xurshid o'g'li	
Транснациональные корпорации и международное право: к формированию глобальных экономических норм через расширение правосубъектности	334
Хидоятов Бурхон Ғайрат ўғли, С.М. Адилходжаева	
O'zbekistonda yashirin iqtisodiyotning hozirgi holati va uni shakllantiruvchi omillar	338
Malikov Abdulaziz Toxirjon o'g'li, S.A. Zakirova	
Abxidjit Banerdji va Ester Dyuflo ilmiy qarashlarida kambag'allikni qisqartirish istiqbollari	343
M.E.Rajabboyev	
Transport va logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish orqali eksport samaradorligini oshirish	346
Kurbanova Ma'mura Abdukarim qizi	
Fond bozori vositasida iqtisodiyotni moliyalashtirishning usullari	350
G'aniyev Axrorjon Norboy o'g'li	
Davlat moliyaviy nazorati tizimida ichki audit xizmati faoliyatining amaliy jihatlari	354
Kuliyev Komil Shuxratovich	
Digitalization in economy	358
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	

Sirkulyar iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan yashil investitsiya strategiyalari.....	361
Hakimov Anvarjon Abdulloyevich	
Sun'iy intellekt yordamida quritilgan organik mevalar eksportida marketing strategiyalarini optimallashtirish.....	363
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Ziyorat turizmini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.....	372
Zaripov Toxirjon Yusufboy o'g'li	
Hududlarda ayollar bandligini ta'minlash orqali investitsion muhitni yaxshilash yo'llari	376
Imomova Kamola Novfal qizi	
O'ZBEKISTONDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI	381
Solikhova Dildora Alisher qizi	
SANOAT KORXONALARINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: IQTISODIY SAMARADORLIK VA INNOVATSIYA BOSHQARUVI	384
Mansurova Sayyora Baxtiyor qizi	
O'ZBEKISTONNING IT-XIZMATLAR EKSPORTI GEOGRAFIYASI 2024-YIL NATIJALARI	387
Jumaboyev Akmaljon Sheraliyevich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORINI TAKOMILLASHTIRISH.....	391
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
TURIZM SOHASIDA MIJOZLAR SODIQLIGINI OSHIRISHDA MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINING AHAMIYATI	397
Shaymanov To'liqin Mahmayusupovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA SOLIQ SIYOSATINING SAMARADORLIGI.....	400
Sheraliyev Nurbek Jumanazarovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TURIZMNING O'RNI: GLOBAL VA MAHALLIY TAHLIL.....	402
Xamdullayeva Gulhayo Ergash qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	404
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	408
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
SIYOSIY ISLOHOTLAR VA GLOBALLASHUVNI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI.....	411
Xalilova Sevaraxon Alijon qizi	
O'ZBEKISTONNING YALPI ICHKI MAHSULOT (YAIM) O'SISH TENDENSIYALARI	414
Akmalbek Najimov Umid o'g'li, Ishmanova Dinara	
MILLIY MOLIYA BOZORI JORIY HOLATI TADQIQI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	417
Samadov Temur Oybek o'g'li	
ELEKTRON TO'LOV XAVFSIZLIGI: ZAMONAVIY TAHDIDLAR VA HIMOYA MEXANIZMLARI	421
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li	
MAMLAKAT MAKROIQTISODIY BARQARORLIGINI TAMINLASHDA TASHQI SAVDO SIYOSATINING O'RNI.....	424
Alimova Dilfuzaxon Rustam qizi	
O'ZBEKISTONDA G'AZNACHILIK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH ORQALI DAVLAT MOLIYASI BOSHQARUVINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	427
Tangrieva Farida Abdukarimovna	
DEVELOPING TOURISM THROUGH VIRTUAL AND AUGMENTED REALITY TECHNOLOGIES.....	431
Olimov Davron Olimovich	
JAHON MOLIYA BOZORLARINING BARQARORLIGI VA INQIROZ XAVFI	433
Jalolov Umidjon Xudoyberdi o'g'li, Yegamberdiyev Shuxrat Satimbayevich	
РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В ПРОВЕДЕНИИ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ	436
Турсунбоева Нилуфар Отабековна	
O'ZBEKISTONDA TURIZM XIZMATLARI EKSPORTINING IJTIMOY-IQTISODIY MEXANIZMLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	441
Bakhromov Akmal Abduvahid o'g'li	

TASHKILOTNING INNOVATSION POTENSIALI RAQOBATBARDOSHLIK USTUNLIGI SIFATIDA.....	445
Djalilov Sardor Sadillovovich	
SUN'YI INTELLEKT ASOSIDAGI INVESTITSİYALARNI JALB QILISH TAHLILI: SINGAPUR IQTISODIY TARAQQIYOT KENGASHI, IRLANDIYANING IDA STRATEGIYASI VA BAANING NEXTGENFDI TASHABBUSI TAQQOSLAMASI.....	448
Kurolov Maksud Obitovich	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSİYALASH SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI KREDITLASH AMALIYOTI	457
Sultonova Sevara Faxriddinovna	
HUDUDLARDA ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY AHOLINING ROLI	459
Jahongir Matkarimov	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARINING RENTABELLIK DARAJASIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	462
To'laganov Ziyovuddin Kamolitdin o'g'li	
THE INTERRELATION BETWEEN HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT AND DEMOGRAPHIC CHALLENGES IN UZBEKISTAN	466
Hamrokulov Mirabbos Ortigovich	
TIJORAT BANKLARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA LIKVIDLIK BOSHQARUVI VA MONETAR SIYOSATNING O'ZARO TA'SIRI	468
Turdibayev Abdulaziz Abduvaxidovich	
TOSHKENT VILOYATIDA OLTIN BEL TOG' KURORTINI RIVOJLANTIRISHNING MARKETING STRATEGIYALARI.....	472
Ashurov Abdulaziz Rustamovich, Ishmuratov Baxodir Xusanovich, Mahmudov Ziyoviddin Shamsiddinovich, Fatema Nabizada Javid	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISH XUSUSIYATLARI	477
Berdibekova Dilfuza Xoldorbekovna	
THE CHALLENGES OF ECONOMIC INTEGRATION IN THE GLOBAL ECONOMY FOR CENTRAL ASIAN COUNTRIES	480
Tojiqulova Sitara Sobirjon qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA INVESTITSİYALAR HAJMINING AHOLI BANDLIGIGA TA'SIRI	485
Zaripova Muqaddas Jumaniozovna, Normurodov Asliddin Alijon o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISHNING ZARURLIGI.....	489
B.Izbosarov, N.Hakimova	
GLOBAL OZIQ-OVQAT TIZIMIDA BOZOR MEXANIZMLARINING ROLI VA MUVOZANATI	491
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MODEL.....	493
Jahongir Matkarimov	
O'ZBEKISTONDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI EKSPORT FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	496
Xalilova Feruza Jamolovna	
IMPROVING THE EVALUATION OF RETAIL LENDING PRACTICES EFFICIENCY IN COMMERCIAL BANKS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	499
Mamatova Sevara Ilhom qizi	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	504
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDLARNING STRATEGIK MAQSADLARINI ISHLAB CHIQISH ASOSIDA AGROTADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH	506
G'afurov Zohidjon	
YOSHLAR STARTAPLARINI VENCHUR FOND LARI ORQALI QO'LLAB-QUVVATLASH IMKONIYATLARI.....	508
Valiev Umid Gulamovich	
"YASHIL IQTISODIYOT" IMKONIYATLARIDAN FOYDALANIB O'ZBEKISTONDA IJTIMOY - IQTIDOY MUAMMALARNI XAL ETISH	511
Karimov Nodirbek	

MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA OZIQ-OVQAT, XAVFSIZLIK VA XO'JALIK XIZMATLARINI AUTSORSING ASOSIDA TASHKIL ETISHNING BUDJETGA TA'SIRI.....	514
Xamidov Anis Choriyevich	
THE ROLE OF AMINO ACIDS IN THE LIFE OF ATHLETES.....	518
Yoldasheva Roila Jumaevna	
ТРАНСФОРМАЦИЯ ИНСТИТУТОВ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРЦИИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНОЙ КОНКУРЕНЦИИ.....	525
Солиев Абдумажид Джабборович	
O'ZBEKISTONDA KAPITAL BOZORI INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH HOLATI TAHLILI	529
Holov Sherali	
BANK TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI KAMAYTIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	532
Abdusalamov Olimjon Eshmirzayevich	
BOZOR IQTISODIYOTIDA DAROMADLAR TAQSIMOTI VA TENGSIZLIK MUAMMOSI	536
Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna	
KICHIK BIZNESNI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA GAROVSIZ MIKROKREDITLARNI QAYTA MOLIYALASHTIRISH TIZIMINING AHAMIYATI	540
Annaklichev Sahi Saparmuhamedovich	
KORPORATIV TUZILMALARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISH.....	543
Jummatova Gulzar Maxmud qizi	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUVCHI KORXONALARDA SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARIDAN FOYDALANISH	548
Achilov Ilmurad Neymatovich	
TOVAR-XOMASHYO BIRJALARIDA SAVDO TURLARINING SHAKLLANISHI VA ULARNING BOZOR SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	553
Xudayberdiyev Kamoliddin Ustemirovich	
THE EVOLUTION OF E-COMMERCE IN UZBEKISTAN: TRENDS, DRIVERS, AND FUTURE PROSPECTS.....	555
Madina Abdujabborova, Nozima Zufarova Professor	
TURIZM SOHASIDA MEHMONXONA XIZMATLARINING MAZMUNI VA RIVOJLANTIRISHNING ILMIY NAZARIY ASOSLARI	559
Mir-Jafarova Aziza Javoxirovna	
CHAKANA SAVDO KORXONASIDA BREND STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHDA RAQAMLI MARKETING TEXNOLOGIYALARINING O'RNI	563
Ro'zimatov Shohboz Hamdambek o'g'li	
MINTAQATURIZM POTENTIALI TUSHUNCHASINING XUSUSIYATLARIGA OID ILMIY NAZARIY YONDASHUVLAR.....	568
Madaminova Sanabar Askarovna	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI BANK XIZMATLARINI JORIY ETISH USULLARI.....	571
Jabborov Baxriddin Rashidovich	
YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI IQTISODIYOT SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	574
S.Xalikov	
INVESTITSIYA MUHITI JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	577
U.N.Muxammadiyev	
MIJOZ VA BANK MUNOSABATLARINI MARKETING TAMOYILLARI ASOSIDA TARTIBGA SOLISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	579
Temirova Sevara Baxodirovna	
DAVLAT BANDLIK SIYOSATINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	585
Abidova Shahnoza Abduvaliyevna	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA MAKROIQTISODIY NOMUTANOSIBLIK LARINING TIZIMLI TA'SIRI	588
Uralov Shavkat Maxramovich	
HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASINING TARIXIY VA ZAMONAVIY ASPEKTLARI	592
G'ulomov Boburjon G'ogurjon o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA 2017 – 2024-YILLARDA AMALGA OSHIRILGAN INVESTITSIYA LOYIHALARINING TARKIBIY VA DINAMIK TAHLILI.....	595
Sultanov Anvar Abdullaevich	

MAMLAKATIMIZDA JISMONIY SHAXSLARDAN OLINADIGAN DAROMAD SOLIG'I VA UNI PROGNOZ QILISH USULLARI	598
Sobirova Nigora Baxtiyor qizi	
ICT WEEK UZBEKISTAN 2025: MILLIY TEXNOLOGIYALAR HAFTALIGINING YAKUNLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON IT-EKOTIZIMIGA TA'SIRI	602
Jumaboyev Akmaljon Sheraliyevich	
NEFT-GAZ TARMOG'I KORXONALARIDA SOLIQ IMTIYOZLARINI QO'LLASH SAMARADORLIGI.....	606
Jabborov Mashrab Ismoil o'g'li	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	609
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
TIJORAT BANKLARIDA "BIG DATA" TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA MIJOZLAR BAZASINI SEGMENTLASH VA DAROMADLILIKNI OSHIRISH	612
Ajibayeva Raiya Maxsutovna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RAQAMLI XIZMATLAR BOZORIDAGI O'RNI: HOLAT VA TENDENSIYALAR	614
Babanazarova Gulzar Ziuatdinovna	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ОЦЕНКЕ УРОВНЯ ЗРЕЛОСТИ ESG-ПРАКТИК НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ.....	617
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
FINTech ASOSIDA ISLOMIY MOLIIYA MAHSULOTLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	619
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
"YASHIL" INVESTITSIYALARNI RAG'BATLANTIRISHNING INSTITUTIONAL MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	621
Ibragimov Zaxid Taxirovich	
CULTURAL DIMENSIONS AND ORGANIZATIONAL TRANSFORMATION: EVIDENCE FROM SAUDI ARABIA AND UZBEKISTAN.....	624
Abdulmajeed Nabeel Azouz	
SURXONDARYO VILOYATIDA MAHALLIY BUDJETLAR MOLIIYAVIY IMKONIYATLARINI KUCHAYTIRISH VA XARAJATLARNI BARQAROR MOLIIYALASHTIRISH YO'LLARI	629
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
SOLIQ TIZIMIDA FOYDALANUVCHI XATOLARI VA ULARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	632
Xatamov Alisher Farxadovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISH ORQALI RAG'BATLANTIRISH TIZIMINI RIVOJLANTIRISH.....	635
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TALABALAR INNOVATION RIVOJLANISH MARKAZLARI FUNKSIONAL SALOHİYATINI KENGAYTIRISH YO'LLARI	639
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
DAVLAT XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI	644
Abdullayev Bobirjon Mamurjanovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI AMALGA OSHIRISH TAHLILI.....	648
Abdurahmonov Abdumalik Abdurashidovich	
SAMARQAND VILOYATIDA QISHLOQ TURIZMINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	650
Aktamov Olimjon Abdug'ani o'g'li	
DAVLAT MOLIIYAVIY NAZORATIDA RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUVNI QO'LLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	657
Hakimov Nodir Nazarovich	
DAVLAT XARIDLARINI NAZORAT QILISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING METODOLOGIK JIHATLARI	660
Hakimov Nodir Nazarovich	
KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	663
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich	
O'ZBEKISTON KIMYO SANOATI KORXONALARIDA RESURS VA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING MAKROIQTISODIY YO'NALISHLARI.....	666
Suyarov Shahzod Salim o'g'li	
INVESTITSIYON MUHITNI BOSHQARISHNING DOLZARB MUAMMOLARINI BARTARAF ETISH YO'NALISHLARI.....	669
To'rayev Jasurali To'rayevich	

ВЛИЯНИЕ AML/КУС ПРОЦЕДУР НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ОНЛАЙН ТРАНСГРАНИЧНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ	672
Садыков Азиз Миршарапович	
TOWARDS A LOW-CARBON FUTURE: RENEWABLE ENERGY AND EFFICIENCY POLICIES IN UZBEKISTAN	676
Khakimdjanoova Surayyo Khabibullayevna	
ENERGY SECURITY UNDER GLOBAL CRISES: GEOPOLITICAL RISKS AND RENEWABLE PATHWAYS IN OIL AND GAS SYSTEMS	679
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi	
MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIKNI BAHOLASHNING DOLZARB MASALALARI	681
Islamov Anvar Ashirqulovich	
RAQAMLI TURIZMDA ISTE'MOLCHILARNING XATTI-HARAKATLARI BO'YICHA NAZARIY YONDASHUVLAR	684
Jumayev Bobomurod Nurmaxmat o'g'li	
ELEKTRON XIZMATLARNI TAKOMILLASHTIRISHDA SMART SHARTNOMALARNI QO'LLASH	687
Otaboyev Nodirbek Oybek o'g'li	
IMPROVING THE ACCOUNTING FOR ENVIRONMENTAL LIABILITIES AND PROVISIONS IN THE BUILDING MATERIALS INDUSTRY	690
Komiljon Abdullajonovich Mirzaev	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA BIOLOGIK AKTIVLAR AUDITINI REJALASHTIRISH VA USLUBIY JIHATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	693
Axmetova S. S.	

QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA BIOLOGIK AKTIVLAR AUDITINI REJALASHTIRISH VA USLUBIY JIHATLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Axmetova S. S.

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Maqolada qishloq xo'jaligi korxonalarida biologik aktivlar auditini tashkil etishning normativ-huquqiy asoslari, auditorlik riski va muhimlikni baholash, auditni rejalashtirish hamda uslubiy jihatlari takomillashtirish masalalari tadqiq etilgan. Auditning xalqaro standartlari asosida audit strategiyasi va audit rejasi shakllari, ichki nazorat tizimini baholovchi savolnoma hamda tipik xatolar tasniflagichi ishlab chiqilgan. Biologik aktivlardan olinadigan mahsulotlar monitoringi samaradorligini oshirish uchun ichki nazorat ko'rsatkichlari tizimini joriy etish taklif qilingan.

Kalit so'zlar: biologik aktivlar, audit, auditorlik riski, muhimlik, audit strategiyasi, audit rejasi, ichki nazorat, auditorlik dalillari, ISA.

Abstract. The paper examines the regulatory framework for organizing the audit of biological assets in agricultural enterprises, the assessment of audit risk and materiality, audit planning and the improvement of its methodological aspects. Based on International Standards on Auditing, audit strategy and audit plan forms, an internal control questionnaire and a classifier of typical errors are developed. A system of internal control indicators is proposed to enhance the effectiveness of monitoring products derived from biological assets.

Keywords: biological assets, audit, audit risk, materiality, audit strategy, audit plan, internal control, audit evidence, ISA.

Аннотация. В статье исследованы нормативно-правовые основы организации аудита биологических активов в сельскохозяйственных предприятиях, оценка аудиторского риска и существенности, планирование аудита и совершенствование его методических аспектов. На основе международных стандартов аудита разработаны формы аудиторской стратегии и плана аудита, вопросник для оценки системы внутреннего контроля и классификатор типичных ошибок. Предложено внедрение системы показателей внутреннего контроля для повышения эффективности мониторинга продукции биологических активов.

Ключевые слова: биологические активы, аудит, аудиторский риск, существенность, стратегия аудита, план аудита, внутренний контроль, аудиторские доказательства, МСА.

KIRISH

Qishloq xo'jaligi korxonalarida auditni to'g'ri tashkil etish moliyaviy hisobot ma'lumotlarining ishonchligini ta'minlashning muhim shartidir. Auditorlik tashkilotlari xo'jalik yurituvchi subyektlarni tekshirishda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-fevraldagi O'RQ-677-son «Auditorlik faoliyati to'g'risida»gi Qonuniga [1], O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 11-apreldagi 171-son «O'zbekiston Respublikasi hududida qo'llash uchun auditning xalqaro standartlarini tan olish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida»gi qaroriga [2], auditning xalqaro standartlariga hamda Professional buxgalterlar uchun xalqaro axloq kodeksiga asoslanishi lozim. Auditorlik faoliyatini rivojlantirish borasidagi ustuvor yo'nalishlar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 19-sentabrdagi PQ-3946-son «O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarorida [3] belgilangan.

Biologik aktivlar auditining o'ziga xosligi ularning biologik tabiati, qiymatining biologik transformatsiya ta'sirida o'zgaruvchanligi hamda haqqoniy qiymatni aniqlashning subyektivligi bilan izohlanadi. Shu bois agrar sohada auditni rejalashtirish, auditorlik riski va muhimlikni baholash, ichki nazorat tizimini tekshirish hamda auditorlik dalillarini shakllantirishning uslubiy jihatlari takomillashtirish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

1. Biologik aktivlar auditining normativ-huquqiy asoslari

«Auditorlik faoliyati to'g'risida»gi qonunning 35-moddasiga [1] ko'ra, aksiyadorlik jamiyatlari, banklar, sug'urta

tashkilotlari, qishloq xo'jaligi kooperativlari hamda qonunchilikda belgilangan mezonlarga javob beradigan tijorat tashkilotlari har yili majburiy auditorlik tekshiruvidan o'tkaziladi. Demak, qishloq xo'jaligi kooperativlari va ushbu mezonlarga javob beradigan agrar korxonalar ham majburiy auditorlik tekshiruvidan o'tkaziladi. Audit auditning xalqaro standartlari asosida amalga oshiriladi; auditorlar axloq kodeksining fundamental tamoyillari — halollik, xolislik, professional malaka va yetarlicha e'tiborlilik, maxfiylik hamda professional xulq-atvorga qat'iy amal qilishi shart. Auditor mustaqilligiga ta'sir etuvchi shaxsiy manfaatdorlik, o'z-o'zini tekshirish, tanish-bilishchilik, tazyiq o'tkazish va manfaatlar to'qnashuvi kabi tahdidlarni kamaytirish bo'yicha tegishli ehtiyot choralarini ko'rishi lozim.

2. Auditorlik riski va muhimlikni baholash

Auditorlik riski — moliyaviy hisobotda muhim buzib ko'rsatishlar mavjud bo'lgan holda auditorning noto'g'ri xulosa berish ehtimolidir. U uch tarkibiy qismning o'zaro bog'liqligi asosida baholanadi: ajralmas (xos) risk, nazorat riski va aniqlab olmaslik riski. Umumiy auditorlik riski quyidagi bog'liqlikda ifodalanadi:

$AR = XR \times NR \times ANR$, bunda: AR — auditorlik riski; XR — xos (ajralmas) risk; NR — nazorat riski; ANR — aniqlab olmaslik riski.

Muhim buzib ko'rsatishlar riski audit o'tkazishdan oldin moliyaviy hisobotda mavjud bo'lishi mumkin bo'lgan xatolar riski hisoblanadi. Xos riskni yuzaga keltiruvchi omillarga murakkablik, subyektivlik, o'zgaruvchanlik va noaniqliklar kiradi. Auditor professional skeptitsizmga amal qilib, firibgarlik yoki xato natijasidagi buzib ko'rsatishlardan ogoh bo'ladi va auditorlik dalillarini tanqidiy baholaydi. Muhimlik darajasi miqdoriy va sifat jihatidan baholanadi (1-jadval).

1-jadval

Muhimlik darajasini qiymatiga ko'ra aniqlash mezonlari¹

Ko'rsatkich	Quyi chegara, %	Yuqori chegara, %
Sotishdan tushum	0,5	1
Soliq to'langunga qadar foyda	5	10
Jami aktivlar	1	2

3. Auditni rejalashtirish: audit strategiyasi va rejasi

AXS 300-son standartiga muvofiq, auditning asosiy maqsadi audit jarayonini samarali tashkil etish imkonini beradigan darajada uni puxta rejalashtirishdan iborat. Rejalashtirish ishlari audit strategiyasini ishlab chiqish va audit rejasini tuzishni o'z ichiga oladi. Audit strategiyasida topshiriqning o'ziga xos xususiyatlari, moliyaviy hisobotni taqdim etish asoslari (MHXS yoki BHMS), auditning qamrovi va muddatlari, zarur resurslar turlari hamda tomonlar o'rtasidagi axborot almashinuvi tartibi belgilanadi. Qishloq xo'jaligi korxonalarini auditdan o'tkazishda tavsiya etilgan audit rejasining asosiy parametrlari 2-jadvalda keltirilgan.

2-jadval

Biologik aktivlar auditi rejasining namunaviy ko'rsatkichlari²

Reja ko'rsatkichi	Qiymati
Audit o'tkazilayotgan korxona	«Mehnat-Baxtli-sut» MChJ
Audit davri	01.01.2024 – 31.12.2024
Kishi-soat miqdori	120
Auditorlik guruhi rahbari	Aliyev Sh.
Auditorlik guruhi tarkibi	Alimov B., Sobirov S.
Rejalashtirilgan auditorlik riski	5 %
Rejalashtirilgan muhimlik darajasi	2 %

Audit rejasida har bir tasdiqlash obyekti bo'yicha risklarni baholash tartib-taomillari va keyingi auditorlik amallari, ularni bajarish muddatlari va mas'ul shaxslar, shuningdek, foydalaniladigan ish hujjatlari ko'rsatiladi. Masalan, biologik aktivlarni inventarizatsiya qilish orqali ularning mavjudligi, buxgalteriya registrlarida hisobga olinganligini tekshirish orqali esa ularning to'liqligi tasdiqlanadi. Tekshiruv natijalari inventarizatsiya dalolatnomasi va aniqlangan tafovutlarni qayd etish hujjatlarida rasmiylashtiriladi. O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 13-apreldagi O'RQ-404-son «Buxgalteriya hisobi to'g'risida»gi Qonuni 14-moddasiga ko'ra, operatsiyalar amalga oshirilganligini qayd etuvchi boshlang'ich hisob hujjatlari va ularni o'tkazishga doir farmoyishlar xo'jalik operatsiyalarining buxgalteriya hisobi uchun asos bo'ladi [4].

1 Manba: AXS 320 asosida muallif ishlanmasi.

2 Manba: AXS 300 asosida muallif ishlanmasi.

4. Ichki nazorat tizimini baholash va tipik xatolar tasniflagichi

Korxonada ichki nazorat tizimi hamda xarajatlar va mahsulot chiqishi bo'yicha hisob ma'lumotlarining ishonchligini tasdiqlash maqsadida auditor maxsus savolnoma (test) asosida baholash o'tkazadi (3-jadval).

3-jadval

Biologik aktivlar bo'yicha ichki nazorat tizimini baholash savolnomasi (parcha)³

Savol	Ha	Yo'q
Biologik aktivlar alohida hisob obyekti sifatida hisobga olinadimi?		
Biologik aktivlar to'g'ri turkumlanganmi?		
Aktivlarni uzoq muddatli va joriy biologik aktivlar tarkibiga kiritish me'yori ishlab chiqilganmi?		
Tarkibiga kiritish me'yoriga rioya etilishi ustidan nazorat olib borilyaptimi?		
Biologik aktivlardan foydalanish hisobotlarining boshlang'ich hujjatlarga muvofiqligi tekshiriladimi?		

Auditorlik tekshiruvi samaradorligini oshirish maqsadida biologik aktivlar hisobidagi tipik xatolar tasniflagichini ishlab chiqish tavsiya etiladi. Tasniflagich buxgalteriya hisobi jarayonida yuz beradigan eng keng tarqalgan xatolarning tizimlashtirilgan ro'yxatini o'z ichiga olib, auditorlarga xatolarni aniqlash, tahlil qilish va baholashda amaliy yordam beradi (4-jadval).

4-jadval

Biologik aktivlarni hisobga olishdagi tipik xatolar tasniflagichi⁴

Xato toifasi	Mazmuni
Tan olish xatolari	biologik aktivni alohida obyekt sifatida tan olmaslik, noto'g'ri turkumlash
Baholash xatolari	haqqoniy qiymatni noto'g'ri aniqlash, biologik transformatsiya ta'sirini hisobga olmaslik
Hujjatlashtirish xatolari	boshlang'ich hujjatlarning yo'qligi yoki noto'g'ri rasmiylashtirilishi
Hisobga olish xatolari	ko'rsatkichlarni oshirib yoki kamaytirib ko'rsatish, nobud bo'lgan hayvonlar sonini hisobda aks ettirmaslik
Hisobotda aks ettirish xatolari	daromad, xarajat va qiymat o'zgarishlarini noto'g'ri yoritish

5. Auditorlik dalillari va uslubiy takomillashtirish

Auditorlik xulosasi ishonchli va yetarli dalillarga asoslanishi lozim. Biologik aktivlar auditida dalil to'plashning asosiy protseduralari — so'rovnoma, tahliliy amallar, kuzatuv, tekshirish, inventarizatsiya va qayta hisoblashdan iborat. Tahliliy tartib-taomillar biologik aktivlar harakati, qiymatining o'zgarishi va ulardan olinadigan mahsulotlar hisobidagi noodatiy og'ishlarni aniqlashga xizmat qiladi. Haqqoniy qiymatni aniqlashda tannarx, bozor va daromad usullaridan biologik aktivning xususiyatlari va ma'lumotlar mavjudligiga qarab foydalaniladi.

Biologik aktivlardan olinadigan qishloq xo'jaligi mahsulotlari monitoringi samaradorligini ta'minlash uchun agrar korxonalarda ichki nazorat ko'rsatkichlari tizimini joriy etish taklif etiladi. Ushbu tizim biologik aktivlar harakati, qiymatining o'zgarishi va hisob ishonchligini baholash, ichki nazorat samarasini o'lchash, auditorlik dalillarining yetarliligini ta'minlash hamda auditorlik risklarini pasaytirishga qaratilgan ko'rsatkichlarni qamrab oladi. Mazkur taklif Qishloq xo'jaligi vazirligi tomonidan amaliyotga joriy etilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot asosida quyidagi xulosalarga kelindi. Birinchidan, biologik aktivlar auditida auditorlik faoliyatini tartibga soluvchi milliy qonunchilik, auditning xalqaro standartlari va axloq kodeksi talablari asosida tashkil etilishi lozim. Ikkinchidan, agrar sohaning o'ziga xosligini hisobga olgan audit strategiyasi va audit rejasi shakllari ishlab chiqilib, auditorlik riski va muhimlikni baholash mezonlari asoslandi. Uchinchidan, ichki nazorat tizimini baholovchi savolnoma hamda tipik xatolar tasniflagichi taklif etildi. To'rtinchidan, biologik aktivlardan olinadigan mahsulotlar monitoringi samaradorligini oshirish uchun ichki nazorat ko'rsatkichlari tizimini joriy etish tavsiya qilindi. Ushbu takliflarni amaliyotga tatbiq etish biologik aktivlar auditida samaradorligini, ichki nazorat tizimi ishonchligini oshiradi va audit risklarini kamaytiradi.

³ Manba: Muallif ishlanmasi.

⁴ Manba: A.N. Amerslanova tadqiqoti asosida muallif ishlanmasi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-fevraldagi O'RQ-677-son «Auditorlik faoliyati to'g'risida»gi Qonuni. <https://lex.uz/docs/-5307886>
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 11-apreldagi 171-son «O'zbekiston Respublikasi hududida qo'llash uchun auditning xalqaro standartlarini tan olish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida»gi qarori. <https://lex.uz/docs/-5952173>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 19-sentabrdagi PQ-3946-son «O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarori. <https://lex.uz/docs/-3914502>
4. O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 13-apreldagi O'RQ-404-son «Buxgalteriya hisobi to'g'risida»gi Qonuni. <https://lex.uz/docs/-2931253>
5. AXS 300 «Moliyaviy hisobotlar auditini rejalashtirish» // Audit va sifat nazoratining xalqaro standartlari. I qism, 1-jild. – Toshkent, 2014. – B. 396–415.
6. AXS 320 «Auditni rejalashtirish va bajarishda muhimlik» // Audit va sifat nazoratining xalqaro standartlari. I qism, 1-jild. – Toshkent, 2014. – B. 501–514.
7. AXS 500 «Auditorlik dalillari» // Audit va sifat nazoratining xalqaro standartlari. I qism, 2-jild. – Toshkent, 2014. – B. 620–646.
8. AXS 520 «Tahliliy tartib-taomillar» // Audit va sifat nazoratining xalqaro standartlari. I qism, 2-jild. – Toshkent, 2014. – B. 701–713.
9. Амерсланова А. Н. Систематизация и анализ типичных ошибок как фактор совершенствования процесса аудиторских проверок // Управление экономическими системами. – 2016. – № 8 (90). – С. 2–13.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025-yil, may.

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>